

Årsrapport 2021

Barn- och utbildningsnämnden

Rapport från
stadsrevisionen

HELSINGBORG

Den kommunala revisionen i Helsingborgs stad är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Helsingborgs stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Större granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, helsingborg.se. De kan också beställas från revisionskontoret, stadsrevisionen@helsingborg.se

Sammanfattande bedömning

Revisorerna ska varje år pröva om verksamheten inom nämnderna sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

De bedömningar som görs i rapporten har som mål att uppnå en rimlig grad av säkerhet om nämndens verksamhet och redovisning i sin helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet men ingen garanti för att svagheter eller felaktigheter inte finns.

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån stadsrevisionens granskningar av verksamheten 2021. De avvikelser som noterats kommenteras i rapporten.

Verksamhet och ekonomi

Sammantaget bedöms att nämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att det verksamhetsmässiga resultatet till stor del är förenligt med kommunfullmäktiges uppdrag och inriktning för verksamheten samt att lagstiftning och andra föreskrifter efterlevts.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit tillräcklig. Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms, i allt väsentligt, ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med gällande lagstiftning och god redovisningssed. Avvikelse finns rörande RKR:s rekommendation "R2 Intäkter".

1. Årets granskning

Revisorerna ska varje år pröva om verksamheten inom nämnderna sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar av barn- och utbildningsnämnden 2021.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 4.

I den årliga granskningen ingår att revisionen löpande följer verksamheten genom att ta del av grundläggande dokument och ärenden. Grundläggande dokument är bland annat plan för mål och ekonomi, reglemente, delegationsordningar, ekonomi- och verksamhetsrapportering, delårsrapport, verksamhetsberättelser, beslutsunderlag och protokoll. Under året har också särskilda möten hållits avseende ekonomi, måluppfyllelse och intern kontroll. Vidare genomför revisionen också en viss omvärldsbevakning kopplat till nämndens verksamhet.

De bedömningar som görs i rapporten av verksamhet och ekonomi, av intern kontroll samt av räkenskaper har som mål att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida nämndens verksamhet och redovisning i sin helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet men ingen garanti för att svagheter eller felaktigheter inte finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentlighet är högre än felaktighet som beror på misstag. Detta eftersom oegentlighet kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

Granskningsledare har varit Johanna Fagerström vid Helsingborgs stads revisionskontor.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare redovisas om nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser samt haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Bedömningen av nämndens verksamhetsmässiga resultat grundas på revisionskontorets granskning av nämndens redovisning i årsbokslut, verksamhetsberättelser, delårsbokslut samt på övriga granskningar som genomförts under året. De senare berör barnkonventionen, kränkande behandling och diskriminering samt det kommunala aktivitetsansvaret.

Uppdrag och inriktning

Kommunfullmäktige har beslutat om ett uppdrag och en inriktning för barn- och utbildningsnämnden som nämndens verksamhet ska hålla sig inom. I Barn- och utbildningsnämndens reglemente framgår att nämndens uppdrag är att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barn och ungas uppväxt, vidare studier, arbete och ett hållbart liv.

Den inriktning som finns är att kunskap och lärande är fokus för stadens förskolor och skolor. Alla barn och elever ska ges förutsättningar att utvecklas och nå målen. Särskild vikt ska läggas vid kunskaper i språk och matematik samt skolans kompensatoriska uppdrag.

Inriktningen är vidare att barn och elever ska känna sig trygga, få stöd i sin personliga utveckling och utveckla sin lust att lära. De ska också rustas för en framtid i förändring, där hållbarhet, respekt för demokrati och människors lika värde är centrala begrepp.

Nämnden följer en uppföljnings- och utvärderingsplan där de olika rapporteringarna som görs under året är strukturerade efter nämndens sammanträden. Vid tertialrapporteringar rapporterar förvaltningen till nämnden vad som görs utifrån inriktningen. Det rapporteras även i de kvalitetsrapporter som nämnden beslutat om under hösten. Av dessa framgår att utmaningar finns inom bland annat trygghet och trivsel, frånvaro, studiero samt kompetensförsörjning inom vissa kategorier.

Särskilt uppdrag

Utöver nämndens övergripande uppdrag har nämnden fått ett specifikt uppdrag av kommunfullmäktige den 17 februari 2021. Uppdraget handlar om att genomföra trygghetsskapande åtgärder 2021. För barn- och utbildningsnämnden innebär det att de ska implementera de nya ANDT- (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak) riktlinjerna och rutinerna för en drogfri skoltid och skolmiljö.

Uppdraget återredovisades till nämnden den 17 februari 2022 och har återredovisat till kommunfullmäktige. Förvaltningen har tagit fram nya riktlinjer och rutiner för arbetet med ANDT. För att säkra en likvärdig implementering har stöd genom in-

formationsmöten, riktade insatser till pedagoger och elevhälsopersonal och framtagande av lektionsmaterial erbjudits skolorna. Implementeringen har verkställts genom en projektgrupp i samverkan mellan medarbetare från skol- och fritidsförvaltningen, socialförvaltningen och polisen.

Skolinspektionen

Statistik från skolverket om missförhållanden inklusive tidigare anmälningar visar för de kommunala skolorna i Helsingborg att det har inkommit 65 ärenden under 2021. Detta är en kraftig minskning jämfört med tidigare år. År 2019 uppgick antal ärenden till 192 och år 2020 till 123. Av de 65 ärendena 2021 har skolinspektionen lämnat kritik i 10 ärenden. Också detta är en minskning jämfört med tidigare år då genomsnittlig antal ärenden uppgått till ca 40. Minskningen är en indikation på att nämnden har utvecklat och förbättrat sitt arbete.

Barnkonventionen

Granskningen av arbetet med barnkonventionen har genomförts av KPMG. Granskningen har rapporterats i en särskild granskningsrapport och nämnden har besvarat granskningen. KPMG gör bedömningen att det saknas tydliga målsättningar och styrdokument som säkerställer barnkonventionens tillämpning. Nämnden delar inte bedömningen utan menar att detta arbete regleras i hög grad via en omfattande nationell styrning av svensk skola. Nämnden avser dock att se över hur systematiken i att dokumentera barnrättsperspektivet i ärenden kan tydliggöras. Vidare ska kvarstående behov av utbildning kring barnkonventionen tillgodoses.

Kränkande behandling och diskriminering

Inom ramen för den årliga granskningen har en granskning av kränkande behandling genomförts. En sammanfattning av granskningen framgår av bilaga 1.

Granskningen konstaterar att grundskolorna och gymnasieskolorna genomför åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Grundskolorna upprättar plan mot kränkande behandling årligen och den innehåller det som lagstiftningen kräver. Också gymnasieskolorna upprättar plan mot kränkande behandling årligen. Vi har dock noterat att fem av de sju gymnasieskolornas planer saknar delar av det som lagstiftningen kräver.

Kännedom om kränkande behandling ska anmälas enligt skollagen 6 kap 10 §. Grundskolor och gymnasieskolor anmäler i olika stor utsträckning. I vår granskning ser vi av stickprov att grundskolorna inte har anmält alla händelser av kränkande behandling. På gymnasieskolorna har vi inte kunnat verifiera med stickprov om dokumenterade händelser är anmälda då materialet inte har gått att få fram. För att säkerställa att rektor och huvudman får kännedom om ärenden som rör mobbning samt kränkande behandling och diskriminering är det av vikt att alla ärenden anmäls i systemet.

Det kommunala aktivitetsansvaret

Inom ramen för den årliga granskningen har en granskning av det kommunala aktivitetsansvaret genomförts. En sammanfattning av granskningen framgår av bilaga 2.

Av granskningen framgår att nämnden säkerställt att ansvar och befogenheter är tydliga för att fullgöra aktivitetsansvaret. Vi bedömer även att nämnden har säkerställt en tillräcklig samverkan med arbetsmarknadsnämnden. Förbättringsområden finns gällande rutiner och riktlinjer samt uppföljning avseende aktivitetsansvaret. Enheten behöver säkerställa att kontakt tas med ungdomarna enligt de intervall som är uppsatta samt att uppföljningen sker regelbundet. För att lättare kunna följa ett ärende och få bättre möjligheter att ta fram statistik behöver enheten säkerställa var och hur handläggarna dokumenterar i systemet samt hur ärendena kategoriseras.

Mål

Kommunfullmäktige har beslutat om tre mål för barn- och utbildningsnämnden. Samtliga tre mål ska vara uppfyllda i samband med mandatperiodens slut. Referensvärdet som resultatet ska mätas mot är från läsåret 2017/2018, och resultatet är det som uppmäts efter läsåret 2021/2022. Målen är:

- Andelen elever med hög frånvaro ska halveras
- Andelen grundskoleelever som uppnår behörighet till gymnasieskolan ska öka
- Andelen elever som klarar gymnasieskolan på tre år ska öka

Vad gäller det första målet definieras hög frånvaro när den överstiger 15 procent oavsett om den är giltig eller ogiltig. Läsåret 2017/2018 uppgick frånvaron till 11,6 procent i grundskolan och 45,3 procent i gymnasieskolan. Utfall för grundskolan läsåret 2020/2021 är 20 procent och för gymnasieskolan 40 procent.

Vad gäller det andra målet uppnås detta. Referensvärdet är att 81,6 procent av grundskoleeleverna uppnådde behörighet till gymnasieskolan efter läsåret 2017/2018. Årets resultat efter läsåret 2020/2021 är att 84,8 procent är behöriga till gymnasieskolan.

Vad gäller det tredje målet uppnås detta. Referensvärdet från 2017/2018 är 67,5 procent och för det senaste läsåret 2020/2021 uppgick andelen till 70,8 procent.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer stadsrevisionen att nämndens verksamhetsmässiga resultat för 2021 i allt väsentligt är förenligt med de mål och den verksamhetsinriktning som fullmäktige fastställt. Nämnden har lämnat tillfredsställande information om uppkomna mål- och verksamhetsavvikelser.

2.2 Ekonomiskt resultat

2.2.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2021:

Tabell: Ekonomiskt utfall

Resultaträkning, tkr	Bokslut 2021	Internbudget 2021	Bokslut 2020
Kommunbidrag	3 693 710	3 693 710	3 546 349
Intäkter	725 675	649 840	706 542
Summa intäkter	4 440 711	4 343 550	4 252 891
Kostnader	- 4 423 523	-4 343 550	-4 219 320
Summa kostnader	- 4 423 523	-4 343 550	-4 219 320
RESULTAT	17 188	0	33 571

Barn- och utbildningsnämnden redovisar för 2021 ett överskott om 17,2 mnkr i förhållande till budget. Samtliga verksamheter inom nämnden redovisar överskott utom grundskolan som har ett underskott på 6,0 mnkr. Överskott finns i huvudsak inom de två verksamhetsområdena förskola (9,8 mnkr) och gymnasieskola (13,1 mnkr).

De största orsakerna till budgetavvikelsen inom nämnden beror på ökade intäkter. De mest avgörande är statsbidrag för kompensation av sjuklöner på 17 mnkr samt riktat statsbidrag för insatser i grundskolan, den så kallade skolmiljarden på cirka 17 mnkr.

Stadsrevisionen gör bedömningen att nämnden i sitt årsbokslut har lämnat tillfredsställande information om uppkomna budgetavvikelser.

2.2.2 Investeringsverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2021:

Investeringar, mnkr	Bokslut 2021	Budget 2021	Bokslut 2020
Utgifter	-15,2	-25,0	-24,4
Inkomster	0,3	0	0
Netto	-14,8	-25,0	-24,4

Nämndens utfall för investeringsverksamheten avviker med 10,2 mnkr i förhållande till budget.

Nämnden har ett antal investeringsprojekt i form av nybyggnationer och renoveringar av skolor och förskolor. Dessa beställs dock av fastighetsnämnden som hanterar dem inom sin budget och resulterar sedan i hyreskostnader för barn- och utbildnings-

nämnden. Under 2021 har två investeringsobjekt färdigställts vilket avser en förskola och nytt kök och matsal på en grundskola.

2.3 Sammanfattande bedömning av verksamhet och ekonomi

Revisionen har i den årliga granskningen inte funnit något som visar att verksamheten inte har bedrivits i enlighet med det av fullmäktige beslutade uppdraget.

Nämndens årsbokslut bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga och ekonomiska resultatet. Nämnden har avrapporterat resultat av beslutade mål. Sammantaget bedöms att nämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Nämnden har i sin verksamhetsberättelse lämnat tillfredsställande information om uppkomna målavvikelser.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av nämndens interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Därutöver har fördjupad granskning genomförts av tillämpning av grundskolornas hantering av elevdatorer. Granskningen sammanfattas i bilaga 3.

Intern kontrollplan

Fullmäktige har antagit ett reglemente för intern kontroll som tydliggör stadens organisation för detta samt hur uppföljning ska genomföras. Det är nämnden som har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde. I reglementet framgår att nämnden ska tillse att en organisation upprättas för den interna kontrollplanen inom respektive verksamhetsområde samt att regler och anvisningar antas.

Som grund för planen finns nämndens riskanalys och det finns en dokumenterad processbeskrivning för arbetet med att fastställa årets granskningspunkter som ska ingå i nämndens intern kontrollplan. Nämndens riskanalys har gjorts med ett brett angreppssätt och involverat medarbetare på olika nivåer och från olika delar av verksamheten. Revisionen noterar att arbetet med framtagandet av planen är väl förankrad i verksamheten. Den interna kontrollen är integrerad i verksamhetens organisation.

Barn- och utbildningsnämnden antog sin interna kontrollplan den 11 februari 2021. Planen för 2021 innehåller granskningsinsatser inom tio olika processer. Kontrollpunkter för nämndens samtliga verksamhetsområden. Processerna omfattar rutiner för utökad tid i förskolan, efterföljande av arkivlagen, jäv, inventarieförteckning, rutiner

för direktupphandling/upphandling, GDPR Compliance, kontroll av bisyssla, systematiskt brandskydd, fullgöra skolplikt och rutiner för antal pedagoger vid extern aktivitet.

Vid årets granskning har vi även säkerställt att uppföljningsarbete på kontrollerna för 2020 har genomförts. Två granskningsresultat för 2020 bedömdes som kännbara övriga bedömdes som lindriga, oväsentliga eller försumbara. Vi har granskat att de två kännbara resultaten har åtgärdats.

Nämnden har en dokumenterad processbeskrivning över hur den interna kontrollplanen följs upp. I vår granskning har vi noterat att nämnden har en löpande uppföljning. Förvaltningen återrapporterar resultatet av den interna kontrollen årligen. Av resultatet framgår att tre granskningsresultat har bedömts som kännbara, fyra har bedömts som lindriga och tre har bedömts som försumbara. I uppföljningen till nämnden har förslag på åtgärder angivits samt datum då dessa ska vara genomförda. Revisionen kommer att granska att uppföljningsarbetet utförs under 2022.

Nämnden får löpande information om ekonomisk uppföljning under året. Nämnden har en uppföljnings- och utvärderingsplan om vad som ska lyftas till nämnden och vid vilket sammanträde. Exempel är klagomål och anmälningar till skolmyndigheter, medarbetarenkät och handlingsplanen till denna samt kvalitetsrapporter för de olika stadierna förskola, grundskola och gymnasieskola.

Hantering av elevdatorer

Inom ramen för den årliga granskningen har en fördjupad granskning genomförts rörande hantering av elevdatorer. En sammanfattning av granskningen framgår av bilaga 3. Vår sammanfattande bedömning att nämnden har en tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av lån av elevdatorer. Förbättringsmöjligheter finns inom hanteringen av mottagningskvitto samt inventering av äldre datorer. Granskningen har kommunicerats med förvaltningen.

3.1 Sammanfattning intern kontroll

Stadsrevisionen konstaterar att nämnden har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter. Det finns riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs. Av vår granskning framgår det att nämnden kan förbättra och utveckla arbetet med att återrapportera resultatet av uppföljning av intern kontroll. Nämnden genomför årliga riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Nämnden har i sin internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker. Kontroller enligt den interna kontrollplanen följs upp systematiskt och fortlöpande. Uppföljningen av kontrollerna har dokumenterats.

Sammantaget bedöms den interna kontrollen vara tillräcklig.

4. Räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens räkenskaper är rättvisande, upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning samt följer god redovisningssed. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

- Verifiering och bedömning av upptagna balansposter
- Periodiseringskontroller
- Genomgång av inventarier/anläggningstillgångar
- Genomgång av verksamhetsberättelse/årsanalys
- Bedömning av om upprättat bokslut överensstämmer med angivna riktlinjer, lagstiftning och god redovisningssed.

Vid granskningen har noterats att nämnden inte tillämpat den från 2019 uppdaterade rekommendationen från Rådet för kommunal redovisnings (RKR) "R2 Intäkter". Avvikelsen gäller schablonersättning som betalats ut av Migrationsverket. För dessa medel föreligger ingen återrapporteringsplikt eller återbetalningskrav. När det inte föreligger några villkor ska bidraget intäktsredovisas så fort det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla staden. I detta fall bedöms det vara när staden erhållit kostnadsersättningen från Migrationsverket. Kostnadsersättningen ska följaktligen intäktsföras i samband med erhållandet. Nämnden har istället skuldfört inbetalningarna från Migrationsverket. Om bidraget hanterats korrekt skulle nämndens resultat varit 13, 8 mnkr bättre. En stadsövergripande avstämning har skett och redovisningen kommer justeras 2022.

I övrigt har endast mindre avvikelser noterats. Dessa har hanterats direkt med förvaltningen.

4.1 Sammanfattning räkenskaper

Sammantaget bedömer stadsrevisionen att räkenskaperna, i allt väsentligt, ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning. Räkenskaperna bedöms vidare vara upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. Avvikelse har dock noterats vad gäller redovisning av statsbidrag.

BILAGA 1

Granskning av kränkande behandling och diskriminering inom grund- och gymnasieskola

Bakgrund

Skollag samt diskrimineringslag ställer höga krav på att huvudmannen inom verksamhet som regleras av skollagen ska se till att det finns ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling och diskriminering av elever. Huvudmannen har också ett ansvar för att utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering.

Barn- och utbildningsnämndens uppdrag är att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barn och ungas uppväxt, vidare studier, arbete och ett hållbart liv. Av inriktningen framgår att kunskap och lärande är fokus för stadens förskolor och skolor. Alla barn och elever ska ges förutsättningar att utvecklas och nå målen. Barn och elever ska känna sig trygga, få stöd i sin personliga utveckling och utveckla sin lust att lära. De ska rustas för en framtid i förändring, där hållbarhet, respekt för demokrati och människors lika värde är centrala begrepp.

För att uppfylla uppdragen och inriktningarna är det av vikt att nämnderna arbetar aktivt med att motverka kränkande behandling och diskriminering. Om elever blir kränkta eller diskriminerade är det av vikt att nämnderna har ett arbete som ger eleverna stöd och hjälp.

De förtroendevalda revisorerna i revisorsgrupp 2 har utifrån sin riskbedömning bedömt att det är angeläget att följa upp arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i grundskolan och gymnasiet. Det är av vikt att nämnden säkerställer att alla elever har en skolmiljö präglad av trygghet och arbetsro.

Syfte

Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har ett ändamålsenligt arbete med att motverka kränkande behandling och diskriminering av elever enligt gällande lagstiftning.

Särskilda revisionsfrågor i granskningen har varit:

- Har nämnden säkerställt att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling?
- Har nämnden säkerställt att verksamheterna upprättar en plan för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever?
- Har nämnden säkerställt att personalen, som får kännedom om att ett barn eller en elev blivit utsatt för kränkande behandling, i samband med verksamheten anmäler till rektor?

- Har nämnden säkerställt att rektor, som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, i samband med verksamheten anmäler till huvudmannen?

Revisionskriterier

Revisionskriterierna för denna granskning har varit:

- Kommunallag (2017:725) 6 kap. 6§, KL

Av paragrafen framgår att nämnderna inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. De ska även följa bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

- Skollag (2010:800) 6 kap, SL

Sjätte kapitlet i skollagen har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Det framgår att bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt denna lag finns i diskrimineringslagen. Av 6 kapitlets 4 § framgår att reglerna i detta kapitel är tvingande. Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör skyldigheterna som anges i kapitlet när den handlar i tjänsten, enligt 6:5.

- Diskrimineringslag (2008:567) 1 kap 1§, 2 kap 5-7§§ 3 kap 1-3, 15-16, 18, 19,20§§, DiskrL

Enligt 1 kap 1 § har denna lag till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

- Tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

Granskningsresultat

Inledning

Helsingborgs stad driver cirka 35 grundskolor i egen regi med cirka 11 700 elever. Grundskolorna har olika profiler och pedagogiska inriktningar. Det finns sju gymnasieskolor som kommunen driver i egen regi. Tillsammans har skolorna ungefär 4 050 elever. För 2020 har barn- och utbildningsnämnden haft 1 119 ärenden om kränkande behandling i grundskolan och 18 ärenden i gymnasieskolan.

Definition av kränkande behandling

Skolverket definierar kränkande behandling som ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt. Det är barnet eller eleven som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat. För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt skollagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig. Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande. I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.

Förebyggande åtgärder

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Grundskolan

Grundskolorna arbetar med att eleverna ska lära känna varandra i sina årskurser för att skapa gemenskap och bygga en grundtrygghet. Bland annat genom så kallade gemenskapsdagar där man blandar åldersgrupper.

Genom att analysera enkäter, Stella-anmälningar och trygghetsvandring har grundskolorna identifierat att kränkningar ofta sker i det fria sammanhanget som raster, i korridorer, i matsalen och på multiarenan. Skolorna arbetar därför med närvarande vuxna genom exempelvis schemalagda rastvakter, rastaktiviteter samt vuxennärvaro. På högstadieskolor finns även lösningar med anställd skolvärd eller trygghetsteam som har till uppgift att finnas i uppehållsrum och vara tillgängliga för eleverna när de inte har lektion.

I det förebyggande arbetet ingår även att arbeta efter ordningsregler, kontakt med föräldrar, diskussioner på elevråd, värdegrundsarbete i klasserna, mentorsråd och enskilda elevsamtal.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolorna arbetar på olika sätt med förebyggande åtgärder. Man arbetar med aktiviteter för klasser men även för hela skolan eller delar av skolan för att eleverna ska lära känna varandra. Skolorna har ordningsregler som elever och personal ska följa. På skolorna arbetar man med vuxennärvaro, exempelvis genom att placera vuxnas arbetsplatser utspritt i skolan, ha mer personal i bibliotek och cafeteria samt rastvärdar. Skolan utför även kartläggning över var kränkningar och diskrimineringar kan ske och för diskussioner med elever.

Plan för att förhindra kränkande behandling

Varje år ska huvudmannen säkerställa att det upprättas en plan mot kränkande behandling och diskriminering. Av skollagen och diskrimineringslagen framgår det att planen ska innehålla vilka åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling, vilka av åtgärderna som avses påbörjas eller genomföras under året samt en redogörelse över hur åtgärderna för året innan har genomförts.

Grundskolan

Grundskolorna uppdaterar sina planer årligen. Planerna mot kränkande behandling benämns olika. Några grundskolor har en likabehandlingsplan medan andra har en likabehandlingsplan och en kvalitetsplan. I grundskolans planer finns vilka åtgärder som ska genomföras under året för att förebygga kränkningar samt åtgärder för att kartlägga. Någon skola tar upp vilka åtgärder som ska göras på skolnivå, klassnivå och individnivå. Vidare tar planen upp skolans prioriterade åtgärder mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planerna innehåller även redogörelse över hur åtgärderna för året innan har genomförts.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolorna uppdatera planen mot kränkande behandling årligen. Granskningen visar dock att fem av de sju gymnasieskolornas planer inte uppfyller det som lagstiftningen kräver. Bland annat går det inte att utläsa vilka av åtgärderna som ska påbörjas eller genomföras under året samt hur åtgärderna för året innan har genomförts.

Görs anmälan

Det framgår av skollagen att lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektor. Därtill är rektor skyldig att anmäla detta till huvudman. Huvudmannen ska skyndsamt utreda omständigheterna av kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Grundskolan

Av genomförda stickprov kan konstateras att skolorna har utredningar och dokumentation på händelser men att det anmäls i olika stor utsträckning. Variation finns från att det görs anmälningar på alla utredningar till att det saknas anmälningar på ett antal dokumenterade kränkningar. Det är också svårt att härleda och följa ärenden när numret som anmälningen får inte finns på dokumentationsblanketten. Händelserna är sålunda anmälda i systemet i olika utsträckning. I de fall ärendena inte anmäls får huvudman inte information om kränkningen eller diskrimineringen.

Av enkätresultat från år 2020 för grundskolan kan utläsas att det är stor diskrepans mellan händelser där elever känt sig utsatta för kränkande behandling i förhållande till antal anmälningar i staden. Resultatet kan vara en indikation på att allt inte anmäls. På tre av de fyra skolorna vi har granskat var det diskrepans mellan antal anmälningar och upplevda kränkningar.

Gymnasieskolan

Vad gäller gymnasieskolorna har statistik inte gått att få fram. Av genomförda intervjuer framgår att kränkande behandlingar och diskrimineringar inte alltid anmäls. Det finns inte någon statistik av hur många elever som upplever sig utsatta för mobbning eller kränkande behandling på gymnasieskolorna.

Slutsats och bedömning

Grundskolorna genomför åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Skolorna följer lagstiftningen och har ett arbete med att undersöka om det finns risker, analysera och upptäcka risker, följa upp och utvärdera samt arbeta med aktiva åtgärder.

Även gymnasieskolan har ett förebyggande arbete men uppföljningen och utvärdering kan utvecklas och förbättras. Det gäller framför allt framtagande av statistik över hur många elever på gymnasiet som anser sig mobbade samt utsatta för kränkande behandling och diskriminering.

Grundskolorna upprättar årligen en plan mot kränkande behandling och som uppfyller lagstiftningens krav.

Också gymnasieskolorna upprättar plan mot kränkande behandling årligen. Dock har vi noterat att fem av sju planer saknar en eller två av de tre punkterna som lagstiftningen kräver. Nämnden behöver säkerställa att gymnasieskolorna omarbetar sin plan mot kränkande behandling och uppdatera den så att den innehåller de punkterna som lagen kräver.

Vad gäller anmälningsplikten konstateras att grundskolor och gymnasieskolor anmäler i olika stor utsträckning. Det är heller inte självklart vid vilka situationer personal ska anmäla. Skolorna dokumenterar också på olika sätt och i olika system.

Avsaknaden av statistik på hur många elever på gymnasiet som känner sig mobbade eller utsatta för kränkande behandling gör det också svårt att analysera om alla händelser anmäls. För att säkerställa att rektor och huvudman får kännedom om ärenden som rör mobbning samt kränkande behandling och diskriminering är det av vikt att alla ärenden anmäls i systemet.

BILAGA 2

Granskning av det kommunala aktivitetsansvaret

Inledning

Utbildning är en av de viktigaste faktorerna för att en ung människa ska kunna etablera sig i samhället. Genom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) är kommunerna skyldiga att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar från 16 år upp till 20 år, folkbokförda i Helsingborgs stad, som inte studerar i gymnasieskolan eller genomför någon motsvarande utbildning. Kommunen ska i första hand motivera ungdomen att påbörja eller återuppta en utbildning. Staden har en skyldighet att kontakta och erbjuda möjligheter och stöd till sysselsättning för ungdomar som tillhör denna grupp.

De förtroendevalda revisorerna i revisorsgrupp 2 har utifrån sin riskbedömning bedömt att det är angeläget att följa upp arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret i Helsingborgs stad.

Syfte

Syftet med granskningen har varit att bedöma:

- Om nämnden säkerställt att ansvar och befogenheter är tydliga för att fullgöra aktivitetsansvaret
- Om nämnden säkerställt ändamålsenliga rutiner och riktlinjer för att fullgöra aktivitetsansvaret
- Om nämnden säkerställt tillräcklig uppföljning avseende aktivitetsansvaret?
- Om nämnden säkerställt en tillräcklig samverkan avseende det kommunala aktivitetsansvaret?

Granskningens resultat

Det framgår av barn- och utbildningsnämndens reglemente att de ansvarar för att fullgöra det kommunala aktivitetsansvaret i enlighet med skollagen. Inom skol- och fritidsförvaltningen finns enheten, unga i samverkan. Enheten ska säkerställa och underlätta hållbara övergångar för elever och unga. Enheten har myndighetsutövningen och det operativa ansvaret för kommunens aktivitetsansvar. Enheten har även ansvaret för att uppföljning sker regelbundet samt ansvarar för dokumentation och rapportering till Skolverket. De operativa uppdragen görs i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen, arbetsförmedlingen och Region Skåne inom plattformen Ung Helsingborg. Ung Helsingborg är en plattform inom arbetsmarknadsnämnden som riktar sig till ungdomar mellan 16 och 29 år som har frågor och funderingar kring arbete, utbildning och vad man ska göra i framtiden.

Det finns en överenskommelse mellan barn- och utbildningsnämndens och arbetsmarknadsnämndens förvaltningar sedan den 30 juni 2016 avseende det kommunala aktivitetsansvaret. I överenskommelsen regleras personalfrågan för att utföra det

kommunala aktivitetsansvaret. KAA bedrivs av enhetschef samt handläggare, studie- vägledare och studiecoach. Enheten kontaktar ungdomar för att erbjuda hjälp och stöd för att återgå till studier eller komma in på arbetsmarknaden.

Genomströmningen inom KAA är cirka 1 000 ungdomar per år. Två gånger per år tar enheten fram statistik som skickas till Skolverket. Enheten har arbetat med att synliggöra sig för gymnasieskolorna så att de ska veta att de kan kontakta enheten vid risk för studieavbrott för en elev. Enheten har kontakt med samtliga gymnasieskolor. Det har identifierats som viktigt att kontakt sker i ett tidigt skede så att ungdomen fångas upp och kan få hjälp tidigt.

Insatserna som enheten erbjuder är främst studie- och yrkesvägledning. Enheten gör inga mätningar på om insatserna ger effekt. Av intervju framgår att enheten upplever att det är svårt att göra mätningar av insatsernas effekter, då effekterna av en viss insats kan dröja flera månader. Upplevelsen är att studie- och yrkesvägledning som erbjuds behövs.

Enheten arbetar för att nå alla berörda ungdomar men det finns inga tydliga och mätbara mål för att bedöma om man når resultatet.

Av vårt stickprov framgick det att dokumentationen varierade både i omfattning och vart i systemet den var registrerad. Det framgick även att uppföljning inte har skett i något av de ärendena vi tittade på.

Statistik för KAA rapporteras in till Skolverket två gånger årligen, i januari och i juli. Utöver detta gör enheten inte någon löpande uppföljning. Enhetschefen utför dock stickprov för att se att ärendena fortlöper och att rutinerna följs.

Barn- och utbildningsnämnden får i dagsläget inte någon löpande information om arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret.

Slutsats och bedömning

Nämnden har säkerställt att ansvar och befogenheter är tydliga för att fullgöra aktivitetsansvaret. Nämnden samverkar med arbetsmarknadsnämnden och har även identifierat andra samarbetspartners. Arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret kan förbättras. Framför allt kring rutiner, riktlinjer samt uppföljning. Granskningens iakttagelser har kommunicerats med förvaltningen och ett förändringsarbete har inletts.

BILAGA 3

Granskning av hantering av elevdatorer

Inledning

En stor del av arbetet som utförs i skolan kräver tillgång till digitala verktyg. Därför erbjuds eleverna att låna elevdatorer av skolan. Beställningen av elevdatorer sker via serviceportalen till stadens digitaliseringsavdelning. Varje skola har ansvar för att dokumentera utlåningen till elever.

Syfte

Syftet är att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av lån av elevdatorer.

Särskilda revisionsfrågor i granskningen är:

- Har nämnden säkerställt att ansvar och befogenheter är tydliga för detta område?
- Har nämnden säkerställt ändamålsenliga rutiner och riktlinjer för utlåning av datorerna?
- Har nämnden säkerställt att rutinerna efterlevs?

Granskningens resultat

Det framgår av 7 kap 3 § SL att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning. Helsingborgs stads grundskolor tillhandahåller elevdatorer utan kostnad till eleverna.

Skol- och fritidsförvaltningen har sammanställt en rutin över hur skolorna ska hantera elevdatorer. Av rutinen framgår det bland annat att all beställning av elevdatorer sker via digitaliseringsavdelningen av granskningen framgår det att beställning av elevdatorer sker via digitaliseringsavdelningens serviceportal. Vidare av rutinen framgår det hur elevdatorerna ska förvaras vid stickproven kunde vi se att datorerna förvaras inlåsta. Rutinen innehåller även hur dokumentationen av datorerna ska ske. Det är upp till varje skola att implementera och använda rutinen. I rutinen finns en blankett för lån av digitala verktyg. Blanketten är en information om att eleven lånar det digitala verktyget, hur verktyget får användas och hanteras av eleven. Med blanketten finns ett mottagningskvitto som ska skrivas under av eleven och vårdnadshavare. I rutinen finns även en digital utlåningslista som kopplar ihop datorns serienummer och eller stöldskyddsnummer med eleven. I listan bör skolan även notera historik, exempelvis reparationshistorik och stöld. I stickproven kan vi se att noteringar görs.

Av granskningen framkommer det att skolorna använder sig av stadens blankett, Information om lån av digitala verktyg. Eleverna och deras vårdnadshavare tar del av informationen - lån av digitala verktyg. Först när eleverna börjar ta med datorn hem för att utföra skolarbete, ofta från årskurs 4, skriver de på mottagningskvittot. En av

skolorna i stickprovet använder inte mottagningskvittot utan noterar endast i ett dokument vilken elev som har vilken dator. Var mottagningskvittona förvaras varierar på de olika skolorna antingen i klassrummen eller i säkerhetsrum. En skola i vårt stickprov hittade inte de påskrivna mottagningskvittona.

I granskningen framkom det att en av de fyra skolorna i stickprovet inte hade tillgång till så många datorer att eleverna kan ha varsin dator. Revisionen valde då att kontrollera tillgången på datorer på tjugo skolor. Av granskningen framgår det att endast en av de tjugo skolor inte har en dator till respektive elev. Det skiljer sig från vilken årskurs eleverna får egen dator. Det är vanligast med en dator till respektive elev från årskurs 4 men det förekommer från årskurs 2.

Inför sommarlovet samlar skolorna in elevdatorerna och dokumenterar om det är något fel på datorn eller om exempelvis laddaren saknas. Av våra stickprov framgår det att datorerna är återlämnade samt att dokumentation finns. Det framgår av stickproven att datorerna är inlåsta eller har lämnats ut till ny elev.

Utöver stickproven på återlämnade datorer från elever som slutat på skolan under året har revisionskontoret gjort en kontroll över var ett slumpmässigt antal datorer med tilldelning åren 2014, 2015, 2016 samt 2017 fanns. Skolorna kunde i stor utsträckning beskriva och visa var datorerna fanns.

Stadsrevisionen har kontrollerat att antalet elevdatorer som skolan uppger att de har stämmer överens med antalet elevdatorer som är registrerade hos digitaliseringsavdelningen.

Slutsats och bedömning

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att barn- och utbildningsnämnden har en tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av lån av elevdatorer. Förbättringsmöjligheter finns inom hanteringen av mottagningskvitto samt inventering av äldre datorer.

Bedömningen grundar vi på att nämnden har säkerställt att ansvar och befogenheter är tydliga för området. I granskning har det inte framkommit någon indikation på att det råder oklarheter om ansvarsfördelningen. Vidare har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga rutiner och riktlinjer för utlåning av datorerna. I rutinerna saknas det dock information om hur och varför mottagningskvitto ska användas. Om mottagningskvitto inte används kan det vara svårt att bevisa att elev och vårdnadshavare tagit del av informationen. Det är även av vikt att veta var mottagningskvittot finns då de innehåller personuppgifter.

Av granskningen har det framkommit att det finns en tillräcklig intern kontroll över vem som har en dator eller var datorn befinner sig. Det fanns dock brister över var äldre datorer finns.

BILAGA 4

Bedömningsskala

Områdena intern kontroll, verksamhet och ekonomi bedöms enligt följande bedömningsskala:

Tillräcklig/ändamålsenlig/tillfredsställande:

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser som behöver åtgärdas.

Inte helt tillräcklig/ändamålsenlig/tillfredsställande:

Bedömningskriterierna bedöms inte vara helt uppfyllda. Det finns brister som behöver åtgärdas.

Inte tillräcklig/ändamålsenlig/tillfredsställande: Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas.

Räkenskaperna bedöms som i allt väsentligt rättvisande eller inte rättvisande.

